

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “มายาคติเรื่องอำนาจที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) แล้วนำผลที่ได้จากเครื่องมือทั้ง 2 ชนิดนี้มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกัน การวิเคราะห์เนื้อหานั้นทำให้ทราบถึงมายาคติเรื่องอำนาจที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ และเมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ก็ทำให้ทราบถึงกระบวนการ หรือตรรกะของผู้ผลิตในการสร้างและสื่อมายาคติต่างเรื่องอำนาจผ่านทางข่าวโทรทัศน์

แหล่งข้อมูล

- 1) รายการข่าวโทรทัศน์ในช่วงเวลาหลัก (หรือข่าวภาคค่ำ) ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีโทรทัศน์สีช่อง 9 อ.ส.ม.ท., สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ที่ออกอากาศในช่วงวันที่ 12-25 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาของข่าวที่นำมาเน้นในส่วน of ข่าวที่ผลิตภายในประเทศ ไม่รวมถึงข่าวในพระราชสำนัก ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา และข่าวต่างประเทศ
- 2) บุคคลที่เป็นผู้ผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ ในหน้าที่บรรณาธิการประจำวัน ผู้สื่อข่าวสายการเมือง สายเศรษฐกิจ ช่างภาพสายการเมือง สายเศรษฐกิจ โดยเลือกจากโทรทัศน์ Free TV ทุกช่อง อันได้แก่ ช่อง 3, 5, 7, 9, 11 และไอทีวี ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย
สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
 1. สนมพร ฉิมเฉลิม บรรณาธิการประจำวัน
 2. รุ่งฟ้า ทรัพย์พร้อม ผู้สื่อข่าวสายการเมือง
 3. ชีรศักดิ์ แสนสองเมือง ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
 4. สมศักดิ์ อินทรประสิทธิ์ ช่างภาพสายการเมือง
 5. สิทธิพล อิงคประสาร ช่างภาพสายเศรษฐกิจ

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

1. วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ บรรณาธิการประจำวัน
2. ศุภโชค โอภาสะคุณ ผู้สื่อข่าวสายการเมือง
3. พิมพ์นิ เบ็ญจพันธุ์ทวี ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
4. อภินันท์ เอมประณีตร์ ช่างภาพสายการเมือง
5. ปราณี สุภาพ ช่างภาพสายการเมือง

สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

1. สุภาพชาย บุตรจันทร์ บรรณาธิการประจำวัน
2. มนัสวรรณ หลินพันธุ์ ผู้สื่อข่าวสายการเมือง
3. กิติมา แก้วปลั่ง ผู้สื่อข่าวสายการเมือง
4. วิภากรณ์ รุ่งขจรศักดิ์ ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
5. มาลี คล้าประเสริฐ ช่างภาพ
6. ชาดิชัย ศรีสุวรรณ ช่างภาพ

สถานีโทรทัศน์สีช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

1. สุวิษ สุทธิประภา บรรณาธิการประจำวัน
2. สุรชา บุญเปี่ยม ผู้สื่อข่าว
3. ภูสพงค์ ฉายประเสริฐ ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
4. สุวิทย์ ทรัพย์มหาอุดม ช่างภาพสายการเมือง
5. วีรยุทธ บุญออก ช่างภาพสายเศรษฐกิจ

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์

1. ทองทศ มหามนตรี บรรณาธิการประจำวัน
2. วินิดา สุขกาย ผู้สื่อข่าวสายการเมือง
3. อำนวย อุบลวงษ์ ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
4. ดาวุธฮา แคนมะตาม ช่างภาพสายการเมือง
5. ธิติ สร้อยเพชร ช่างภาพสายเศรษฐกิจ

สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

1. ประกาศิต คำพิมพ์ บรรณาธิการประจำวัน
2. ฐปณีย์ เอียดศรีไชย ผู้สื่อข่าวสายการเมือง
3. วันดี วรรณเมธางกูร ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
4. สิทธิชัย เรียบร้อย ช่างภาพสายการเมือง
5. จตุรงค์ สิริภัทรารวรรณ ช่างภาพสายเศรษฐกิจ

รวมทั้งสิ้น 31 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ข้อมูลที่เป็นตัวบท เกี่ยวกับเนื้อหารายการข่าวโทรทัศน์ เก็บข้อมูลโดยการบันทึกเทปรายการข่าวช่วงเวลาหลักในช่วงวันที่ 12-25 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยบันทึกรายการข่าวทุกช่อง Free TV และทุกวันในช่วงเวลาดังกล่าวด้วยตนเอง และบันทึกรายการข่าวเพิ่มเติมของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2547 และวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2547 เครื่องมือที่ใช้คือ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ และเทปโทรทัศน์
 - 2) ข้อมูลที่เป็นบุคคล ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการในการผลิตข่าว เพื่อเข้าใจถึงตรรกะในการสร้างและถ่ายทอดมายาคติเรื่องอำนาจผ่านรายการข่าวโทรทัศน์ โดยบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์นั้นเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข่าวโดยตรง ได้แก่
 - 2.1) บรรณาธิการประจำวัน สัมภาษณ์ในประเด็นกระบวนการในการทำงานข่าว การคัดเลือก การจัดลำดับ นโยบายของสถานี ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการผลิตข่าว แนวคิดและอุดมการณ์ในการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน
 - 2.2) ผู้สื่อข่าวสายการเมือง และสายเศรษฐกิจ สัมภาษณ์ในประเด็น บทบาทและหน้าที่ในฐานะการเป็นผู้สื่อข่าว การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านต่างๆ ในการผลิตรายการข่าว แนวคิดและอุดมการณ์ในการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน
 - 2.3) ช่างภาพสายการเมือง และสายเศรษฐกิจ สัมภาษณ์ในประเด็น บทบาทและหน้าที่ในฐานะการเป็นช่างภาพ การคัดเลือกภาพ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกและการตัดสินใจในเนื้อหาข่าวและภาพข่าว แนวคิดและอุดมการณ์ในการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน
- ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน พ.ศ. 2546 และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 โดยใช้การจดบันทึกและเทปบันทึกเสียงเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลในส่วนของเนื้อหารายการข่าวโทรทัศน์ หลังจากได้ทำการตรวจสอบให้แน่ใจว่าเป็นรายการที่ต้องการ และช่วงเวลาที่ได้กำหนดไว้ แล้วจึงนำลักษณะการนำเสนอข่าว

ของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องมาวิเคราะห์โดยอาศัยกรอบ แนวคิดจากบทที่ 2 อันได้แก่ แนวคิดเรื่องข่าว แนวคิดเรื่องภาพและเสียง แนวคิดเรื่อง มายาคติ เพื่อวิเคราะห์ถึงมายาคติเรื่องที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ผ่านการจัดลำดับข่าว ระยะเวลาในการนำเสนอข่าว และการให้ความสำคัญกับบุคคลที่เป็นแหล่งข่าว

- 2) ข้อมูลประเภทบุคคล ทำการวิเคราะห์ห้วงสัมภพณ์หลังจากได้ทำการสัมภพณ์เจาะลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามแนวการสัมภพณ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้เทปบันทึกการสัมภพณ์ จากนั้นทำการสรุปเรื่องย่อจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภพณ์ จากนั้นจึงนำมาจัดระบบแยกประเภท แล้วทำการเข้ารหัสเพื่อให้เห็นแบบแผนของข้อมูลที่ทำกรสัมภพณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภพณ์ ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์กระบวนการในการเข้ารหัสความหมายของผู้ผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ ตรรกะในการสร้างและถ่ายทอดมายาคติเรื่องอำนาจ และตีความเพื่อให้ทราบถึงมายาคติเรื่องอำนาจที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์

เมื่อนำข้อมูลจากทั้ง 2 มาประกอบกันจะทำให้เห็นภาพรวมถึงกระบวนการในการสื่อสารมายาคติเรื่องอำนาจสู่ผู้ชมข่าวโทรทัศน์ ตั้งแต่กระบวนการในการถ่ายทอดมายาคติ ตรรกะกระบวนการคิด กระบวนการเข้ารหัสความหมายของผู้ผลิต วิธีในการสื่อสารมายาคติสู่ผู้ชม และมายาคติเรื่องอำนาจที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์

การนำเสนอข้อมูล

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยกรอบแนวคิดเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทำการนำเสนอข้อมูลโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) โดยแบ่งการเสนอผลการวิจัยออกเป็น

- มายาคติเรื่องอำนาจ และรูปแบบการสื่อสารของมายาคติเรื่องอำนาจที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ โดยกล่าวถึงมายาคติเรื่องอำนาจ ที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ และมายาคติเรื่องอำนาจ มีรูปแบบของการสื่อสารสู่ผู้ชมอย่างไรบ้าง
- ตรรกะในการสร้างและถ่ายทอดมายาคติเรื่องอำนาจที่ปรากฏอยู่ในข่าวโทรทัศน์ และกระบวนการเข้ารหัสความหมายของผู้ผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ โดยกล่าวถึงตรรกะกระบวนการคิด กระบวนการในการเข้ารหัสความหมายของผู้ผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ เพื่อสร้างและถ่ายทอดมายาคติเรื่องอำนาจสู่ผู้ชม